

DE 10 SPØRGSMÅL

– Til kommunens naturforvaltning

Du står med **DE 10 SPØRGSMÅL** i hånden, fordi biodiversitetsdagsordenen er fremskudt vigtig. Også lokalt. Spørgsmålene giver indsigt i kommunens naturforvaltning. Og svarene hjælper dig til at sætte en strategisk og videnskabelig retning for, hvordan I får mere og rigere natur i din kommune.

DE 10 SPØRGSMÅL kan stilles i Teknik- og Miljøudvalget eller til et byrådsmøde i din kommune. Stil dem, hvis du vil være med til at sætte natur og biodiversitet på den politiske dagsorden. **DE 10 SPØRGSMÅL** giver en vigtig indsigt i, hvordan naturforvaltningen planlægges og prioriteres i din kommune – og hvordan I kan få mere biodiversitet med samme midler.

Overvej at stille **DE 10 SPØRGSMÅL** drypvis, så forvaltningen får lejlighed til at give kvalificerede svar. Så kan debatten om kommunens indsats og prioriteringer på naturområdet ske på et oplyst grundlag og forløbe over længere tid.

DE 10 SPØRGSMÅL er en hjælp til kommunalpolitikere, der gerne vil have overblik over kommunens opgaver og prioriteringer på naturområdet, og til de kommunalpolitikere som ønsker, at kommunen bidrager aktivt til at stoppe tabet af biodiversitet i Danmark til gavn for naturen og til glæde for borgerne.

DE 10 SPØRGSMÅL er udviklet i projekt **Naturkommuner** i Danmarks Naturfredningsforening. Folderen er en blandt flere materialer i projekt **Naturkommuner** til at øge biodiversiteten i de danske kommuner.

VIL DU VIDE MERE

Klik ind på www.dn.dk/naturkommuner og find **Kommunernes naturopgaver – et juridisk overblik**. Her får du et overblik over, hvilke opgaver kommunen som myndighed og lodsejer har ansvar for at løse ifølge lovgivningen. Her kan du også finde inspiration til den gode naturpolitik og til virkemidler, der fremmer biodiversitet.

PurePrint® by KLS
Producerset 100% biobaseret
af KLS PurePrint A/S

Danmarks
Naturfredningsforening

Giv
naturen
plads

Danmarks
Naturfredningsforening

DE 10 SPØRGSMÅL

– Til kommunens naturforvaltning

1. Har vi i kommunen en vedtaget naturpolitik med prioriterede og finansierede indsatser?

Hvis nej: Skal I så ikke arbejde på at få en naturpolitik?

Hvis ja: Er politikken opdateret og anvendes den aktivt i forvaltningen?

En naturpolitik skal sætte retningen og ambitionsniveauet for kommunens arbejde med at bevare og udvikle naturen i kommunen.

2. Er det årlige budget stort nok til at gennemføre naturforvaltningsindsatser som systematisk registrering af naturområder og truede arter, sikre naturpleje på beskyttede naturområder, gennemføre naturgenopretning og naturvenlig drift af kommunens parker og naturarealer samt til bekæmpelse af invasive arter?

Hvis nej: Er budgettet for lavt til at opfylde de lovpligtige opgaver? Hvor kan I så finde midlerne?

Kan midlerne findes ved at omlægge driften af parker, slåning af grøftekanter ol. til en mere ekstensiv og naturvenlig drift?

Hvis ja: Er der midler nok til at løse basisopgaverne, anvendes de, så I får mest natur for pengene?

Kan I øge naturforvaltningsbudgettet og derved nå nogle særlige mål og indsatser, fx basiskortlægning af truede arter, som giver et bedre planlægningsgrundlag?

Budgettet er kommunalpolitikernes redskab til at sikre, at der som minimum er penge til at løse de lovpligtige opgaver på naturområdet inden for en rimelig tidshorisont.

Ved du, hvor langt midlerne rækker i forhold til opgavernes omfang, har du et godt grundlag for en politisk prioritering.

3. Kan forvaltningen fremlægge en evaluering af de seneste års naturforvaltningsindsatser, som viser, hvilke indsatser der er sat i værk hhv. gennemført?

Går det planmæssigt fremad? Ingen grund til bekymring!

Har I nået mere end planlagt? Godt gået!

Er der sket mindre end forventet? Hvad er årsagen, og er der behov for justeringer?

Har I ikke tradition for evaluering af indsatsen, kan I beslutte, at forvaltningen skal udarbejde et grønt regnskab for naturindsatsen en gang om året, som præsenteres for Teknik- og Miljøudvalget.

En årlig evaluering af, hvor langt man er nået med at udmønte kommunens naturpolitik og Grønt Danmarkskort er et vigtigt styringsinstrument.

Det er her politikerne kan følge med i fremdriften af egne beslutninger.

Det kan være relevant at få en evaluering af indsatsen det seneste år, eller over en længere årrække, hvis man lige er trådt ind i byrådet eller skal til at lave en ny naturpolitik.

4. Har vi en naturkvalitetsplan for den beskyttede natur i kommunen, og er den opdateret og aktuel?

Hvis ja: Godt gået! Bør den opdateres?

Hvis nej: Kan I igangsætte (revisions)arbejdet, så I får et godt beslutnings- og forvaltningsgrundlag?

En naturkvalitetsplan fastsætter konkrete målsætninger for forskellige naturområder og fortæller hvilken tilstand, naturen i kommunen er i.

Naturkvalitetsplanen er ikke lovpligtig, men anbefales, fordi planen er et rigtig godt redskab til at prioritere sin naturforvaltningsindsats ud fra.

5. Kan forvaltningen oplyse, hvor langt man er med planlægningen af Grønt Danmarkskort i kommunen, og hvilke planer man har for at bevare og etablere ny natur inden for Grønt Danmarkskort?

Er planlægningen gennemført med tilfredsstillende resultat? Tillykke, godt gået!

Et oplagt næste skridt er at beslutte en køreplan for, hvordan udpegningerne ønskes realiseret gennem konkret naturpleje og naturgenopretning.

Er udpegningen forsinket? Få vedtaget en køreplan, så I når i mål til tiden, inden for lovens rammer.

Det er lovpligtigt at udpege arealer til Grønt Danmarkskort, hvor der findes eksisterende natur og hvor der kan oprettes ny natur.

Opgaven skal være løst, og kort og retningslinjer indarbejdet i kommuneplanen senest i 2021.

Formålet med Grønt Danmarkskort er at skabe et planlægnings- og forvaltningsgrundlag for hele Danmark, som anviser, hvor den værdifulde natur findes, og hvor der kan skabes ny værdifuld natur.

6. Kan forvaltningen give en oversigt over de naturområder i kommunen, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, samt angive hvor stor en procentdel heraf forvaltningen har besøgt inden for de sidste fem år?

Oversigten skal vise, hvilke naturtyper der findes og angive deres areal i ha samt deres bevaringstilstand, såfremt den er kendt.

Er mindre end halvdelen af den § 3-registrerede natur besøgt inden for de seneste fem år?

Så bør der vedtages en plan for, hvordan forvaltningen skal nå i mål inden for en 10-årig periode.

Drøft hvordan I kan tilføre flere ressourcer til at få løst basisopgaverne.

Viden om hvilke naturtyper der findes, hvor den findes og hvilken bevaringstilstand den er i, er helt fundamental for at kunne prioritere og planlægge kommunens naturindsats.

Det er lovpligtigt at gennemføre en vejledende registrering og kommunen skal genregistrere samtlige § 3-beskyttede naturområder mindst hvert 10. år.

En opdateret registrering skal sikre, at borgerne ved, om der er natur på deres ejendom. Registrering af naturområderne fortæller også, om naturen udvikles eller afvikles i kommunen.

7. Har vi en opgørelse over, hvilke rødlistede arter i kategorierne kritisk truet, moderat truet, sårbar og næsten truet der findes i kommunen og hvilke naturtyper, de lever i?

Hvis ja: Priorité at få gennemført indsatser for kritisk eller moderat truede arter. Der kan du som politiker gøre allermest for naturen.

Hvis nej: Beslut at få igangsat arts kortlægninger, særligt af kendte truede arter.

Flere kommuner har gode erfaringer med at bede frivillige om hjælp til arts kortlægninger.

Kortlægning af de rødlistede arter i kommunen er ikke lovpligtigt. Men det er helt centralt for at kunne tilrettelægge en naturforvaltning, der bidrager til at stoppe tabet af biodiversitet i Danmark.

Den Danske Rødliste er den mest opdaterede oversigt over, hvor mange og hvilke arter, der er i fare for at forsvinde fra Danmark. Den er så at sige eksperternes sundhedstjek på den vilde natur.

At gøre noget for netop de arter, der er allermest udsatte, hjælper ikke bare naturen, det bidrager også til at give borgerne en god naturforståelse.

8. Har forvaltningen kendskab til, hvilke invasive arter der forekommer i kommunen og kortlagt disse arters udbredelse?

Hvis ja: Beslut at forvaltningen indgår samarbejde med borgere, der gerne vil bidrage frivilligt med at bekæmpe visse invasive arter.

Hvis nej: Drøft om I kan igangsætte en kortlægning af de invasive arter, der udgør den største trussel mod natur og erhverv i kommunen.

Flere kommuner beder borgerne om hjælp til at lave digitale indberetninger af invasive planter og dyr, som de ser i landskabet. På den måde kan kommunen få kendskab til, hvor og hvornår forvaltningen skal sætte ind med forskellige bekæmpelsesmetoder.

Invasive arter, er arter, der ikke naturligt hører hjemme i den vilde natur i Danmark. Det er samtidig arter, der spreder sig hurtigt på bekostning af den vilde flora og fauna, der hører til i landet. Invasive arter, er altså en trussel mod biodiversiteten. Og de kan koste dyrt i skovbrug, landbrug og fiskeri.

Der er pligt til at forebygge spredning af visse invasive arter, og invasive arter skal bekæmpes eller holdes under kontrol.

9. Hvor mange ha skov ejer kommunen, og hvor stor en andel heraf er tilgroningsskov eller udlagt som urørt skov, græsningsskov eller anden ekstensiv drift, der fremmer biodiversitet?

Udlæg kommunalt ejet skov til urørt skov og anden form for biodiversitetsskov med ekstensiv drift, til gavn for biodiversiteten.

Informér private skovejere om muligheden for at opnå statsstøtte til at udlægge dele af deres skove til urørt skov eller anden form for biologisk værdifuld skov.

Rejs en fredningssag for at sikre biologisk værdifuld skov i kommunen om nødvendigt.

Skov er den naturtype, hvortil der er knyttet flest truede arter i Danmark. De truede arter findes typisk i gamle naturlige skove, i græsningsskove og i tilgroningsskove.

Skov er også vigtig til at optage og lagre CO₂ fra luften. Produktionsskov bidrager også til at lagre CO₂, men har ringe værdi som levested for arter.

10. Hvor mange ha landbrugsjord ejer kommunen, og hvor stor en andel af de arealer vil være egnede til at omlægge til tør eller våd lysåben natur?

Udlæg kommunalt ejede arealer til ny natur, der hvor forholdene taler for det.

Læg en plan for konvertering af landbrugsareal til naturareal.

Det, naturen har allermest brug for i Danmark, er mere plads.